

Lõhe ja meriforelli taastootmises toimunud muutused Pärnu jõestikus pärast Sindi paisu avamist

Rein Järvekülg

Hüdrobioloogia ja kalanduse õppetool
Põllumajandus- ja keskkonnainstituut
Eesti Maaülikool

Lõhe sigimispaikeks on kärestikud suuremate jõgede alamjooksudel

Meriforelli sigimispaikeks on kärestikud ja ritraalsed lõigud jõgede ülemjooksudel ja väiksemates jõgedes

Meriforelli tähnik

Lõhe tähnik

**Lõhe ja meriforelli taastootmise peamine probleem –
rändetõkked, mis tõkestavad ligipääsu jõgedes asuvatele
sigimis- ja noorjärkude kasvualadele**

Sindi viimane pais rajati Pärnu jõeale aastatel 1973-1977.

Pais tõkestas kalade ligipääsu >2600 km pikkusele vooluvete võrgule ülalpool paisu.

Paisu juures olev kalapääs praktiliselt ei toiminud.

Paisust ülesvoolu jäi >90% lõhe ja meriforelli potentsiaalsetest sigimisaladest Pärnu jõestikus.

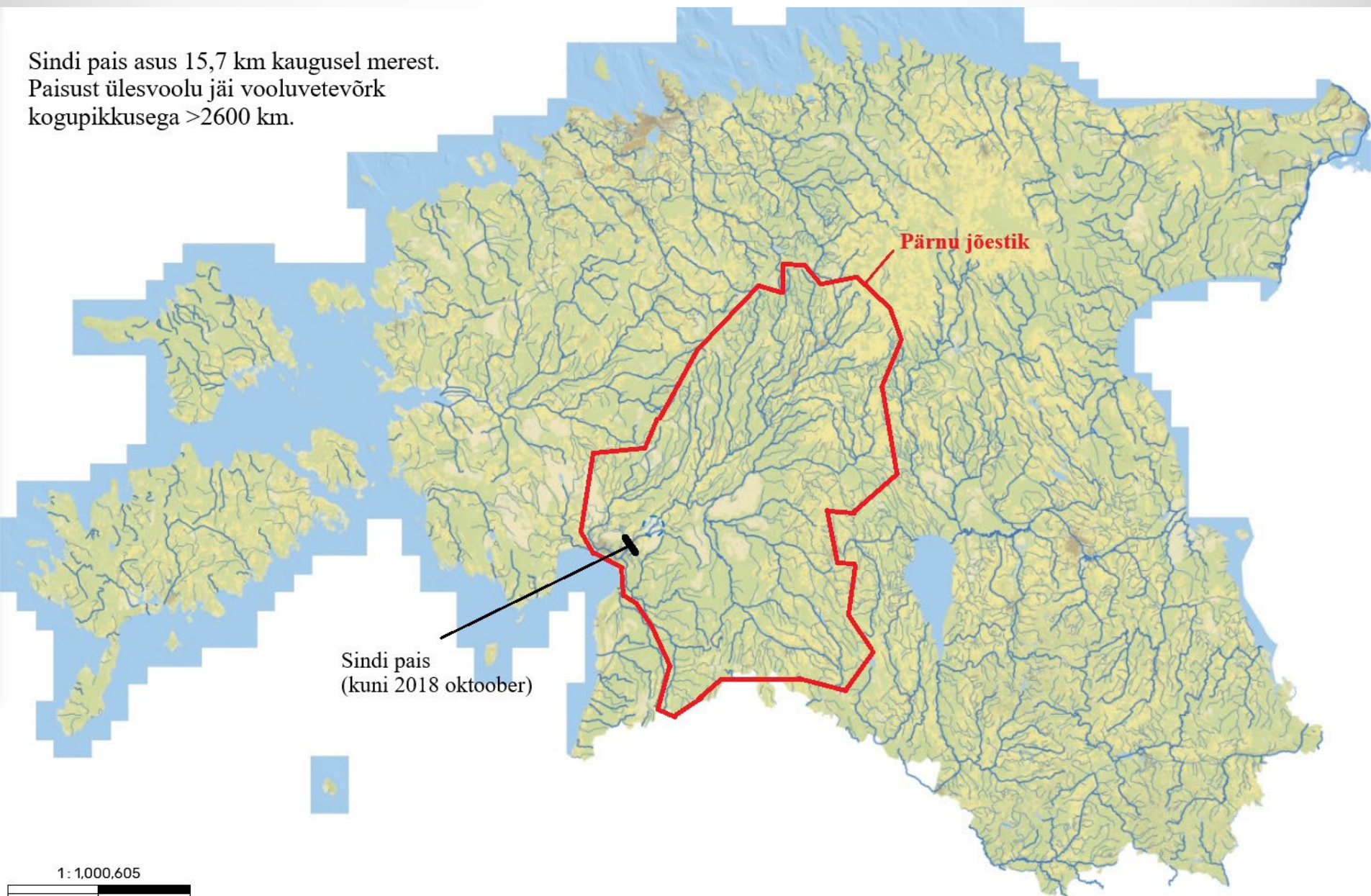
Sindi paisu lammutustööd algasid 2018. a oktoobris

Sindi karestik pärast lõplikku valmimist, 2024. a juuni

Sindi pais asus 15,7 km kaugusel merest.
Paisust ülesvoolu jäi vooluvetevõrk
kogupikkusega >2600 km.

Sindi pais
(kuni 2018 oktoober)

1 : 1,000,605

0 25 km 50 km

Aastatel 2018 – 2019 inventeeriti lõhe ja meriforelli potentsiaalsed sigimisalad Pärnu jõestikus.

Uuringud hõlmasid 34 vooluveekogu.
Inventeeritud vooluveekogude kogupikkus oli 841 km.

Lisaks sigimisalade inventeerimisele tehti 126 seirepüüki lõhelaste noorjärkude esinemise ja arvukuse hindamiseks. Lõhe noorjärkude esinemine tuvastati ainult Pärnu jões. Forelli noorjärke leiti 19 vooluveekogust.

TARTU ÜLIKOOLI EESTI MEREINSTITUUT, EESTI MAAÜLIKOOL, EESTI LOODUSHOIU KESKUS

Riigihange nr 196874 „Pärnu jõestiku jõgedes lõheliste inventuuride läbiviimine ning taastootmispotentsiaali ja potentsiaalsete kudealade kvaliteedi hinnangute koostamine ning parandusmeetmete väljatöötamine“

Aruanne

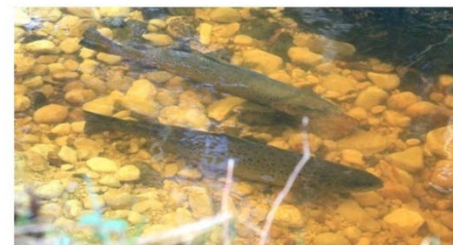

Foto G. Lauringson

Täitjad: Martin Kesler, Roland Svirgdsen ja Imre Taal (TÜ EMI)
Rein Järvekülg, Raul Pihu, Lauri Pensa, Ado Sinimets, Timo Järvekülg (EMÜ)
Gustav Lauringson (Eesti Loodushoiu Keskus)

Tellijä: Eesti Keskkonnauuringute Keskus OÜ

Tartu 2020

2018 – 2019. a uuring kirjeldas olukorda enne Sindi paisu avamist.

Käesoleval aastal möödub Sindi paisu avamise algusest kaheksas aasta.

See on eeldatavalt piisav aeg, et lõhe ja meriforell oleks saanud kasutusele olulise suure osa sobivatest koelmualadest ülalpool Sindit.

Eeldatavalt on praeguseks juba jõudnud jõkke naasta ja kudedes esimesed lõhed ja forellid, kes on sündinud Pärnu jõestikus Sindi paisust ülesvoolu.

Käesoleva uuringu eesmärk:

Selgitada välja lõhe ja meriforelli taastootmises toimunud muutused Pärnu jõestikus, mis on aset leidnud pärast Sindi paisu avamist.

Uuringu kestus: 2026 – 2028.

Kavandatud tegevused:

- Teostatakse seirepüügid lõhe ja forelli noorjärkude esinemise ja arvukuse hindamiseks vähemalt 30-s vooluveekogus, kokku vähemalt 150 jõelõigis;
- Seirelõikude valikul eelistatakse jõelõike, mille kvaliteet 2018-2019. a inventuuril hinnati sigimisalana heaks või väga heaks ning kus varem pole lõhe ning forelli noorjärke seirepüükidel saadud;
- Lõhelaste noorjärkude puudumise korral analüüsitakse selle põhjuseid ning vajadusel teostatakse lisa-väliuuringuid lõhelaste puudumise põhjuste selgitamiseks;
- Uuringu lõpparuanne annab ülevaate lõhe ja meriforelli asurkondade praegusest levikust ja taastootmisest Pärnu jõestikus ning analüüsib muutusi, mis on toimunud pärast Sindi paisu avamist.

